

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Canon X. & XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

C A N O N X.

PIUS V. Constit. XXXVIII. §. 3. Bull. Rom. Tom. 2.

Ann. 1567. **A**postolicæ Sedis poscit Auctoritas : *Et infra* : Nos considerantes, quod annatarum Communium, & aliorum jurium prædictorum exactio, in recognitionem universalis Domini introducta, est antiquissima, quindenniorumque usus, & solutio ideo adinventi sunt, nè Camera prædicta in Monasteriorum, Prioratum, & aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum unionibus, quæ amplius vacare non sperabantur, detrimentum aliquod pateretur; volentes Camera nostræ Apostolicæ, ac venerabilium fratrum nostrorum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, nec non Dilectorum Filiorum Romanæ Curie Officialium participantium jura præservare, illorumque indemnitati consulere, ad omnem dubium, omnemque disputandi, & excipiendi occasionem tollendam, motu simili &c. omnia, & singula Monasteria, tam Sæcularia, quàm quorumvis Ordinum Regularia, dummodo in libris ejusdem Camera taxata reperiantur, reliqua verò Monasteria, Prioratus, Præposituras, tam Sæculares, quam quorumvis Ordinum Regulares, necnon Dignitates, Personatus, Administrationes, Officia, & alia quæcumque Beneficia Ecclesiastica, etiamsi manualia, & de jure patronatus existant, quorum fructus &c. summam 24. Ducatorum auri de Camera se. co. æst. valorem annum excedunt, à quocumque tempore citra, etiam ante fel. record. Martinum Papam Quintum similiter Prædecessorem nostrum, & per nos, & Successores nostros quibuscumque Cathedralibus etiam Metropolitanis, seu Collegiatis Ecclesiis, aut Capitularibus mensis, etiam pro quotidianis distributionibus, aut aliis usibus, necnon Collegiis, Universitatibus, Congregationibus quorumvis Ordinum, Monasteriis, Domibus, Hospitalibus, Fabricis, ac utriusque sexus Personarum, piis locis,

cis, quantumvis Privilegiatis, & exemptis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, Apostolica auctoritate unita, seu aliàs quomodolibet, & quovis titulo obtenta, & possessa, sub literis Pauli II., & aliorum Prædecessorum hujusmodi comprehendendi, & includi. Et propterea omnia, & singula Cathedralium, etiam Metropolitanarum, Ecclesiarumque, Collegiatarum Capitula, Congregationes, Universitates, Collegia, Hospitalia, & pia Loca, & quivis alii, in quorum favorem uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones hujusmodi factæ reperiuntur quantumcumque, ut præfertur, exemptæ, & privilegiatæ existant, etiamsi se superinde in Camera Apostolica non obligaverint, dummodo Monasteria, & Beneficia ipsa possideant ad solutionem Communium annatarum, & aliorum jurium prædictorum eidem Camera pro tempore præterito, salvis Collegii, & Officialium juribus quoad futura remanentibus, ratione unionum, annexionum, incorporationum, applicationum, & submissionum prædictorum singulis quindecim annis à die, qua illæ suum sortitæ fuerunt effectum, & aliàs juxta tenorem Literarum in forma motus proprii à Julio II. prædecessore prædicto, super applicatione quindenniorum prædictorum ejusdem Camera facta desuper emanatarum, faciendam teneri, & obligatos esse, & ad id per Sententias, Censuras, ut pœnas in singulis Pauli II., & aliorum Prædecessorum hujusmodi literis contentas cogi, et compelli posse.

C A N O N X I.

SIXTUS QUINTUS *Constit. XXXIII. §. 2. Bull. Rom. Tom. 2.*

CAmere nostræ Apostolicæ: *Et infra*: Præterea quoniam quindenniorum usus, & solutio ratione Beneficiorum unitorum constituta sunt, quia illorum vacatio amplius non speratur, & ut propterea damnum ex hoc Camera

Ann. 1586.

Apo-

Apostolicæ, & Collegio Cardinalium, & Romanæ Curie Officialibus prædictis emergens farciatur: nos attendentes, quod tantundem detrimenti Camera, Collegio, & Officialibus præfatis ex unionibus, quæ ab Ordinariis Locorum, & aliis fiunt, provenit, ac propterea æquum esse censentes, ut quod in unionibus per Sedem Apostolicam factis obtinet, illud idem, & fortius in unionibus per ipsos Ordinarios factis, & faciendis observetur, licetque in Constitutionibus, & literis Prædecessorum præfatorum comprehendi videatur, tamen, ut cuius dubitandi occasio præcidatur, motu, et scientia similibus, ac de Apostolicæ Potestatis plenitudine, tenore præsentium statuimus, decernimus, et declaramus, quod uniones, annexiones, incorporationes, applicationes, et submissiones, de quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis, tam secularibus, quam regularibus, etiamsi Monasteria Monialium, et Hospitalia fuerint, quæ tamen tempore ipsarum unionum cura, Conventu, et Hospitalitate caruerint, et quorum singulorum, vel si plura Beneficia unicus literis comprehensa sint, quorum quodlibet annuus valor viginti quatuor Ducatos auri de Camera, secundum communem existimationem non excedat, dummodo tamen omnium in simul illum transcendat, cuicumque Ecclesiæ, Monasterio, Collegio, Domui, Societati, Congregationi, Ordini, Militiæ, Hospitali, Seminario, aut alii loco Pio, tam per quoscumque Rom. Pont. Prædecessores nostros, ac nos, nec non Sedis præfatæ Legatos, Nuntios, & alios quoscumque subdelegatos, & aliàs, quomodolibet Auctoritate Apostolica, quàm per quemcumque Loci ordinarium in qualibet Mundi parte hætenus factæ, & faciendæ, etiamsi manualia, & de jure patronatus Laicorum, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, Marchionum, Baronum, Comitum, & aliorum Nobilium, & illustrium illa Beneficia fuerint, sub dictorum Prædecessorum Constitutionibus, ac declarationibus omninò comprehendantur, & includantur, ac ab omnibus comprehensæ, & inclusæ censeantur;

Et

Et propterea omnia, & singula Cathedralium etiam metropolitanarum, Collegiatarumque Ecclesiarum Capitula, Congregationes, Societates, Universitates, Collegia, Seminaria, Hospitalia, Monasteria, & pia loca hujusmodi, & quivis alii, in quorum favorem uniones, annexiones, incorporationes, applicationes, & submissiones hujusmodi factæ reperientur, aut post hac fient, quantumcumque exemptæ, & privilegiatæ existant, etiamsi se superindè in Cam. Apost. non obligaverint, dummodo Beneficia ipsa possideant, ad solutionem quindenniorum præfatorum eidem Camera, & Collegio, & Officialibus, ratione unionum, annexionum, incorporationum, applicationum, & submissionum præfatarum, singulis quindecim annis, à die, quo illæ suum sortitæ fuerint effectum juxta tenorem Literarum Prædecessorum præfatorum super hoc editarum faciendam teneri, & obligatos esse, & ad id per sententias, Censuras, & pœnas in ipsis Literis contentas cogi, & compelli posse.

COMMENTARIUM,

EX his Canonibus sequens deducitur conclusio.

BENEFICIA ETIAM DE JUREPATRONATUS SIVE ECCLESIASTICORUM, SIVE LAICORUM, ETIAM IMPERATORUM, REGUM, DUCUM, ET ALIORUM NOBILIUM, ET ILLUSTRUM, MONASTERIIS, AUT PIIS LOCIS PERPETUO UNITA, ET DE CÆTERO NON VACANTIA, QUINDENNIA REVERENDÆ CAMERÆ SOLVERE TENENTUR = Quam conclusionem probant etiam *Fagnan. in cap. præterea nè pralat. vice suas num. 13. Paris. de resignat. lib. 4. quest. 10. n. 4. Tondut. de penson. cap. 10. num. 17. & 19. Novar. in summa Bullar. comment. 146. à num. 9. usque ad 17. Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 29. num. 1. & seqq. Barbof. in summ. Apostolic. decis. collect. 626. per tot. Card. de Luc. de benef. disc. 89. num. 3. Amayden. de stilo Datar. lib. 1. cap. 18. §. 4. num. 1. & seqq. Antonell. de tempor. legal. lib. 2. cap. 25. num. 13. Vermigliol. conf. 476. num. 2. Panimol. decis. 4. num. 5. Rot. dec. 2. num. 14. coram Cerro, & dec. 1410. num. 1. & seqq. cor. Seraph., & dec. 474. num. 19. par. 9. tom. 2. rec.*

1. Summus Pontifex Paulus Secundus animadvertens, quod ex unionibus Beneficiorum, & Ecclesiarum, quæ fiebant Monasteriis, aut aliis Locis piis damnum in Officialibus Sedis Apostolicæ derivabat, quia cum non vacaret amplius beneficium, sive Ecclesia per obitum, Annatarum redditus exigere non poterant, ad resarciendum proinde prædictum damnum statuit in ejus Constitutione, quæ in *Bullar. nov. tom. 1.* est in ordine *la 6. §. 4.*, quod singulis quindecim annis Monasteria, & quæcumque aliæ manus mortuæ, quibus unio Ecclesiarum, aut Beneficiorum facta esset, solverent Camera Apostolicæ ex bonis Ecclesiarum quamdam quotam, quæ à tempore, quo fieri debebat, quindennium dicta est; Ac insuper in §. 5. decrevit ad hoc eos, quorum interest, infra anni spacium se in eadem Camera efficaciter, & cum effectu ad hanc solutionem obligare debere, & denique in §. 6., adjecit, si à solutione, aut obligatione præmissis cessare

re.

re præsumerent, uniones, annexiones, & incorporaciones hujusmodi haberi penitus pro infectis, & sic unita Monasteria, Prioratus, Præposituras, Præpositatus, Dignitates, Personatus, Administrationes, Officia, & cujusvis qualitatis, aut generis beneficia hujusmodi tanquam verè vacantia posse liberè à Sede Apostolica impetrari.

Hanc Pauli secundi constitutionem post plures alios Romanos Pontifices, nimirum Julium II. *Constit.* 4. Pauli IV. *Constit.* 17. *Bull. Rom. nov. tom. 1.* confirmarunt, & approbarunt Pius V. & Sixtus V. in his *Canonibus* illam extendentes etiam ad Beneficia Jurispatronus Laicorum, Imperatorum, Regum, Ducum, & aliarum Personarum Illustrium; moti ex eadem ratione relevandi videlicet Cameram Apostolicam à damnis, quæ patitur ex unionibus beneficiorum ad manus mortuas; Qui *Canones* fuerunt successivè etiam confirmati, & renovati ab Urbano VIII. *Constit.* 26., & à Clemente X. *Constit.* 50. *Bull. Rom. nov. tom. 4.*

Quoad hanc conclusionem sequens examinatur casus.

ARGUMENTUM.

Beneficia Patronalia unita pro dote Monasterii an solvere debeant Quindennia; & de requisitis necessariis ad hoc, ut Beneficia unita manibus mortuis sint subjecta solutioni Quindenniorum.

SUMMARIUM.

- 1 *Usus Annatarum est antiquissimus.*
- 2 *Enumerantur species annatae.*
- 3 *Refertur sententia Vermiglioli conf. 746. num. 6.*
- 4 *Dotationes Ecclesiarum debent esse exemptæ ab omnibus oneribus. Intellige, ut num. 11.*
- 5 *Annata, & quindennia sunt onera.*
- 6 *Quindennia an debeantur si concurrat observantia in contrarium.*
- 7 *Beneficia unita pro dote, sive augmento dotis Monasterii solvere debent quindennia.*
- 8 *Enumerantur requisita necessaria ad effectum, ut beneficia subjecta dicantur solutioni quindenniorum, & n. 9. & 10.*

CASUS UNICUS.

DE consensu Patroni unitum fuit Beneficium A cuidam Monasterio ex causa illius dotationis, sive augmenti dotis; Abbas autem successivè detraxit solvere Quindennia Rev. Cameræ ratione dicti beneficii, eo sub fundamento, quod illud esset unitum pro dote, sive augmento dotis ejusdem Monasterii;

Quæritur an idem beneficium in hoc casu sit subjectum solutioni quindenniorum?

Ut clarius hujusmodi quindenniorum natura, & qualitas dignoscantur, (latratibus, & declamationibus, quæ in hac materia ab exteris, sive ex malignitate, sive ex ignorantia fieri solent, minimè attentis,) illud præsupponendum venit, quod Summi Pontifices tempore antiquissimo, & immemorabili in recognitionem universalis dominii, quod habent super omnibus mundi beneficiis, exigunt ab eis vacantibus certam quantitatem fructuum primi anni, quæ *Annata* dicitur; & quidem hujusmodi exactio justissima est, & à Dominico præcepto procedere testatur Apostolus, 1. *ad Corinth.* 9. ibi = *Quis militat suis stipendiis unquam, quis plantat vineam, & de fructu ejus non edit &c.* = Et paulo inferius = *Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si carnalia vestra metamus? Nescitis, quod qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario sunt edunt, & qui Altari deserviunt, de Altari participant* =.

2 *Annata* autem est nomen genericum continens in se plures species; Alia enim est annata propriè sumpta, quæ solvitur pro beneficiis inferioribus, & est dimidia pars veri annui valoris fructuum beneficii vacantis; Alia est, quæ dicitur *Commune servitium*, eo quod ejus dimidium tribuitur Papæ, reliquum S. Collegio Cardinalium, & inter ipsos Cardinales præsentibus dividitur, & quæ solvitur pro beneficiis consistorialibus, & est quantitas certa pro quolibet Episcopatu, vel Abbatia consistoriali secundum antiquam taxam solvenda. Alia, quæ dicitur *minuta servitia*, quæ sunt quinque portiuncula,

la; quæ secundum proportionem taxæ fructuum Episcopatus, vel Abbatia inter certos Papæ ministros, & Officiales distribuuntur, & appellantur *Minuta*, quia sunt minutæ partes Annatæ, & quia partiuntur inter minores Ministros; Alia, quæ dicitur *Quindennium*, & est illa quantitas fructuum, quæ de quindecim, in quindecim annos pro beneficiis perpetuo unitis solvitur ab illis in quorum favorem talia beneficia sunt unita.

3 His præsuppositis videtur præfatum beneficium in præsentiarum non esse subiectum solutioni quindenniorum, si quidem fuit unitum, & assignatum in dotem, sive in augmentum dotis Monasterii, quo stante, non comprehenditur sub dispositione horum *Canonum*, nec pro illo solvi debent quindennia, ut expressè tuetur *Vermigliol. conf. 476. num. 6. ibi = Siquidem has decisiones, aliasque auctoritates in his quoque terminis Quindenniorum, ut excepta sint ab eis uniones facta ex causa dotationis, vel augmenti dotis necessario pro sustentatione Cultus Divini =.*

4 Et quidem summa æquitate, nam erectiones, & dotationes Ecclesiarum ex natura sua debent esse exemptæ ab omnibus oneribus, & gravaminibus tum sæcularibus, tum Ecclesiasticis juxta usum ab initio nascentis Ecclesiæ practicum, de quo *in can. 63. Concil. Melden. & can. 50. Vormatien. cum aliis relatis per Nicol. le Maystre de bon. & poss. Eccles. lib. 3. cap. 3. & Carol. de Fresne in Gloss. tom. 2. vers. Mansus Eccl. pag. 399.*, & ita sancitum habemus à Pontificibus *in cap. 1. de censibus, & cap. sancitum 23. quest. 8. Fagnan. in cap. non minus n. 8. de immunit. Barbof. vot. decis. 41. num. 6. & collectan. Apostolic. 345. n. 6. & de jur. Eccles. lib. 1. cap. 39. §. 5. n. 8.* Annatam verò, & quindennia

5 onera esse non ambigitur. *Bursatt. conf. 126. num. 3. Lotter. de re benef. lib. 3. q. 20. n. 24.* Hinc sicuti bona Ecclesiastica primæ erectionis, & dotis non subjacent decimis, reddecimis, subsidiis, & aliis Canonicis contributionibus, ita nec debent subjacere quindenniis propter uniones debitis, sicuti nec subjacent regulis ipsis unionum revocatoriis. *Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 29. num. 15. Turricell. de union. cap. 15. n. 40. Rot. dec. 982. num. 1. coram Seraph. & decis. 449. num. 6. coram*

Pars VI.

Cavaler., & decis. 787. num. 1. coram Burratt. & decis. 57. num. 4. par. 2. & dec. 109. n. 14. par. 6. rec.

6 Fortius si concurreret observantia plusquam centenaria non solvendi quindennia, quæ non solum demonstraret à parte rei indebitam esse omnem quindenniorum prætensionem, sed etiam conferret meliorem titulum de mundo, atque propterea Apostolicam exemptionem etiam causa onerosa præsumibilem, ut tradunt *Card. de Luc. de regal. disc. 162. num. 9. & seq., & de benef. disc. 39. num. 5. Vermigliol. dicto conf. 476. num. 9. Rot. cor. Seraph. dec. 1400. n. 8.*

7 Sed his non obstantibus censeo Abbatem præfati Monasterii teneri solvere quindennia pro dicto beneficio; Con-

8 currunt namque omnia requisita necessaria ad effectum, ut beneficium subiectum dicatur solutioni quindenniorum; siquidem concurrat unio dicti beneficii facta Monasterio, quæ est unum ex requisitis ad solutionem quindenniorum, sive sit tituli extinctiva, sive æquè principalis, utroque enim casu beneficium unitum tenetur solvere quindennia, quia in utroque casu, verificatur quod non datur amplius vacatio per obitum, & quod non sit locus solutioni Annatæ, quæ præcedenter ad statum unionis solvebatur, & quia in Bulla sexta Pauli Secundi statuitur quod quindennia solvantur de bonis Ecclesiarum, aut beneficiorum, quæ fuerint manibus mortuis unita, incorporata, annexa, applicata, atque submissa; Cum itaque hæc omnia differant inter se *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. §. 7. n. 155.* unionis verbum stat loco generis, cujus generis cujus species sunt incorporatio, annexio, applicatio, atque submissio. Incorporatio autem denotat unionem tituli extinctivam; annexio verò, applicatio, atque submissio, unionem æquè principalem, uti hæc omnia verba explicando profequitur *Mandos. ad regul. Cancell. regul. 12. quest. 1. à num. 3. usque ad finem;* proinde solutio quindenniorum debetur, sive agatur de unione tituli extinctiva, sive æquè principali.

9 Concurrat etiam excessus viginti quatuor ducatorum, dum fructus prædicti beneficii excedunt viginti quatuor ducatos, quod est aliud ex requisitis necessa-

O o rris;

riis; etenim si beneficia (non computatis tamen distributionibus quotidianis, pro quibus non solvitur annata, neque commune, & minuta servitia;) non excedant viginti quatuor ducatos, pro eis non solvuntur annata, & consequenter nec quindennia; sic in Beneficiis Germaniæ, quia ex Privilegio Apostolico in eis expressio veri valoris fieri solum consuevit per non excessum 24. ducatorum, quamvis essent multo majoris valoris, de eis non solvitur annata; Et è contra si excedunt viginti quatuor ducatos solvere debent annatam, etiamsi essent beneficia jurispatronatus laicalis, ac Imperatorum, & Regum. *Fagnan. in cap. præterea nè Præl. vices suas n.94. Lotter. de re benef. lib.1. quest.29. num.2. Tondut. de pension. cap.10. n.14. & seqq. Barbof. collect. dec.28.n.1. Rot. dec.1410. cor.Seraph.*

10 Concurrit denique, quod idem beneficium ante ejus unionem solvebat annatam; quibus omnibus concurrentibus necessariò dici debet subjectum solutioni

quindenniorum, juxta dispositionem horum Canonum, ob rationem in *Commentario* deductam, & Auctoritates ibi relatas.

11 Minimè relevante quod sæpè dictum beneficium sit unitum pro dote, sive augmento dotis Monasterii, quæ debet esse exempta ab omnibus oneribus, & gravaminibus, quia exemptio ab oneribus, qua fruuntur bona dotalia, seu primæ erectionis Monasteriorum, intelligitur de illis oneribus, quæ de novo imponuntur, non verò de oneribus realibus, & infixis eisdem bonis, uti est solutio annatæ, quæ est realis, & infixæ fructibus beneficii excedentibus annuos ducatos 24., illa enim transeunt cum eisdem bonis, uti testantur *Abbas in cap. novum genus sub n.6. de decim. Rebuff. eod. tract. q.5. n.20. Barbof. de jur. Eccles. lib.3. cap.26. §.3. num.11. Rot. cor. Zaratt. decif. 74. num.38. & coram Cerr. dec.544. n.16. & alii penes Rot. in Pampilonen. decimarum 28. Januarii 1704. §. Bona enim, coram R. P. D. bo. me. Muto.*

C A N O N XII.

PIUS V. Constit. XLVII. §. 4. & seq Bull. Rom. Tom. 2.

Anni. 1567. **A**D exequendum Pastoralis officii debitum vigilantibus studiis intendentes: *Et infra*: Volumus insuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarii perpetui non ad liberam Ordinariorum Electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesiis unitis, ponentur, cum ipsorum ordinariorum, seu eorum Vicariorum prævio examine, et approbatione deputentur. Etsi dictæ Parochiales unitæ erunt Monasteriis Regularium Mendicantium, possint à superioribus dictorum Monasteriorum nominari ex ipsis Mendicantibus, quos si ordinarii prævio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo idoneos ad curam Animarum exercendam invenerint, & ita pro idoneis approbaverint, teneantur in Vicarios, ad nutum tamen superiorum suorum amovibiles deputare. Idemque etiam servetur in Regularibus Monachis

tantum